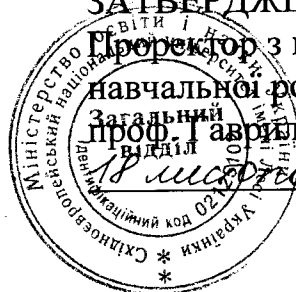

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра історії, теорії мистецтв та виконавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

18 лютого

2015 р.

ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму: 6.020204 “Музичне мистецтво”

Робоча програма навчальної дисципліни “Хорове диригування” для студентів за напрямом підготовки 6.020204 “Музичне мистецтво”

10 листопада 2015 року. – 15 с.

Розробник: Стець Л. Л., асистент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства

Рецензент: Панасюк С. Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства протокол № 2 від 18 вересня 2015 р.

Завідувач кафедри: Чепелюк В. А.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інститут мистецтв протокол № 2 від 14. 10 2015 р.

Голова науково-методичної комісії факультету Шиманський П.Й.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 3 від 18. 11. 2015р.

© Стець Л. Л. 2015

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ

Становлення нової освітньої системи в сучасній Україні потребує фахівців, що володіють знаннями кращих національних та зарубіжних музично - освітніх традицій. У "Концепції національного виховання" визначено основні положення виховної роботи в навчальних закладах відповідно до завдань відродження національної самосвідомості та культури в Україні, зокрема, оволодіння цінностями і знаннями світового та українського музичного мистецтва.

Вивчення курсу "Хорове диригування" спирається на знання й уміння, набуті студентами при вивченні музикознавчих і виконавських дисциплін, спрямований на підготовку та вдосконалення професійних можливостей майбутніх фахівців.

Робоча програма навчальної дисципліни "Хорове диригування" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за напрямом 6.020204 "Музичне мистецтво".

1. Опис навчальної дисципліни на базі ОКР "Молодший спеціаліст"

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів 8	0202 Мистецтво	За вибором
	6.020204 Музичне мистецтво	
Модулів 8	бакалавр	Рік підготовки: 1-2
Змістових модулів 2		Семестр: 1-4
ІНДЗ: немає		Індивідуальні заняття 92
Загальна кількість годин-240		Самостійна робота 134
Тижневих годин: Аудиторних - 2 Самостійної роботи: 1-3 семестр – 2 год. 4 семестр – 3 год. Консультації - 1		Консультації 14
		Форма контролю: диф. залік –1,3 семестр екзамен –2,4 семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Хорове диригування є основною фаховою дисципліною при підготовці викладача музичних дисциплін зі спеціалізації “Хорове диригування”.

Мета курсу – прищепити любов до диригентської діяльності та хорового співу, виховати художнє мислення, педагогічні здібності, навчити засвоювати хорові партитури, інтерпретації музичних образів і передавати свій задум різними засобами диригентської виразності; розвинути професійні навички в об’ємі, необхідному для подальшої практичної діяльності спеціалістів в якості диригента хору.

Завдання курсу:

- Оволодіння диригентською технікою, необхідною для практичної роботи з хором;
- Розширення музичного світогляду, ознайомлення з кращими зразками української та зарубіжної музики, народною музичною творчістю.
- Володіння широким спектром теоретичних знань, музично-теоретичним (форма твору, фактура, ритмічний та гармонічний аналіз), вокально-інтонаційним (голосоведення, звуковедення, звуковисотність голосів, фразування) та художньо-виконавським (динамічний план, кульмінаційні моменти, тип і вид хору).
- Розвиток навичок самостійної роботи над партитурою.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- теоретичний матеріал;
- правила роботи з камертоном;
- правила вивчення та виконання хорової партитури;
- хорову літературу найбільш відомих українських та світових композиторів-класиків.

вміти:

- володіти диригентськими технічними навичками, необхідними для практичної роботи з хором;
- реалізувати в роботі з хором теоретичні знання, виконавські навички, отримані в процесі вивчення даних предметів в комплексі спеціальних дисциплін;
- відтворити хорову партитуру нескладної фактури на фортепіано.
- володіти камертоном;

Зміст аудиторної роботи викладача зі студентом у процесі опанування курсу хорового диригування значною мірою визначається індивідуальними властивостями студента, а саме:

- характером особистості та обдарованості студента, рівнем професійної підготовки та інтересом до даної професії;
- рівнем культури почуттів майбутнього музиканта та рівнем його інтелектуально-художнього розвитку;
- рівнем теоретичної підготовки;
- особливостями уваги, сприймання, пам’яті, творчої фантазії та асоціативно-образного мислення.

Завдання педагога полягає в максимальному сприянні музично-

виконавських здібностей студента й формуванні його професійної майстерності.

В залежності від конкретної ситуації на уроці та поточних завдань педагог використовує різноманітні форми роботи зі студентом:

- перевірка домашнього завдання;
- робота зі студентом над музичним твором;
- оволодіння специфічними технічними прийомами диригування, мануальною технікою;
- опанування жанровими й стильовими особливостями диригування творами різних епох, художніх напрямів, жанрів;
- музично-теоретичний аналіз хорових партитур;
- робота над виконанням партитури на фортепіано.

Важливе значення має організація індивідуальної та самостійної роботи студента. На кожному етапі навчання педагог повинен сприяти розширенню можливостей студента щодо самостійного опрацювання творів як чинника його творчого зростання. Задля цього до програми включено підготовку анотацій до виконуваних творів, виконання самостійно вивчених партитур творів а cappella, колоквиуми.

Формування професійної майстерності майбутнього фахівця повинно відбуватись у нерозривній єдності художньої та технічної сторони виконавського мистецтва, що передбачає особливу увагу до вибору репертуару – його жанрової та стильової різноманітності. Визначаючи рівень складності музичних творів і рекомендуючи їх для вивчення у тому чи іншому семестрі, необхідно враховувати умовність подібного розподілу, пов'язану з відмінностями рівня попередньої фахової підготовки та музичного мислення студента. Пропонований перелік творів упорядкований за принципом поступового зростання їх інтелектуально-художньої та технічної складових, скерований на виявлення виконавсько-інтерпретаторських можливостей студента у якнайширшому колі музичних стилів і жанрів.

Матеріал дисципліни протягом кожного семестру структурується на два змістові модулі, результати вивчення яких демонструються двічі за семестр під час модульного контролю.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 240 години / 8 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Технічні засоби диригування.

Тема 1. Тактування.

Техніка диригування, її значення для диригента.

Основна постановка диригента (постановка корпусу, голови, рук).

Основні принципи і характеристика диригентських рухів (економність, точність, ритмічність, чіткість і т.п.)

Масштаб диригентських рухів при середніх динамічних та темпових показниках.

Направлення долей в основних схемах тактування.

Тема 2. Основні диригентські прийоми.

Засвоєння прийомів вступу і зняття (три моменти вступу - увага, дихання, замах; прийом зняття – підготовка і безпосередньо саме зняття).

Диригування основних схем тактування у помірних та швидких темпах при звуковеденні legato, non legato, staccato в різних динамічних відтінках.

Вступ на різні долі такту. Показ вступу в повільному темпі (дроблений вступ).

Диригування простих розмірів у різних штрихах і темпах, диференціація рук.

Тема 3. Диригування хорових творів а cappella.

Диригування творів нескладної фактури у гармонічному викладі; найпростіші види поліфонії.

Диригування творів з перемінними розмірами.

Диригування в розмірі 6/4 у швидкому та помірному темпах.

Диригування в розмірі 3/4, 3/8 у швидкому темпі (на “раз”).

Довготривале прискорення.

Довготривале creshcendo, diminuendo.

Прийоми диригування поліфонічних творів. Самостійна роль лівої руки в показі нюансів, витриманих звуків, вступів різних голосів.

Вступ на різні долі такту. Показ вступу в повільному темпі (дроблений вступ).

Тема 4. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.

Виконання на фортепіано з нотного тексту партитури творів а cappella, що вивчаються в даному семестрі. Спів партій творів а cappella по нотах (сольфеджування та зі словами). Навики роботи з камертоном. Колоквіум передбачає аналіз творчості композиторів, твори яких вивчаються, а також вивчення 20 тем хорових творів М.Леонтовича.

Орієнтовні приклади програм:

В. Шибалін „Зимова дорога”

В.І. Іконник, сл. Т.Г. Шевченка „Сонце заходить”

І.Воробкевич „Огні горять”

С. Рахманінов фінал з опери „Алеко”

Обр. О. Некрасова „Весна наша з квітками”

М. Веринівський „Ой гоп, там так” Л.Людиг „Лесное озеро”

Г. Гладкий обр. М.Леонтовича „Зоре моя вечірняя”

П. Чайковський сл. А.Плещеева „Осінь”

О. Варламов „Горные вершины”

М.Леонтович „Ой зійшла зоря”

П.Чесноков „Яблоня”

Укр. нар. пісня в обробці М. Некрасова “Весна наша з квітками”

Змістовий модуль II. Набуття практичних навичок хорового диригування.

Тема 5. Диригування хорових творів з супроводом.

Диригування творів зі складними ритмічними особливостями.

Диригування творів в розмірах 6/8, 6/4 за шестидольною та дводольною схемами.

Показ зміни темпів (meno mosso, più mosso) прийоми виконання різних видів фермат. Диригування в складних непарних розмірах, розмірі ³/₂, у різних темпових і динамічних показниках. Подрібнення основної метричної долі в повільних темпах. Диригування в дуже швидких темпах (presto, vivo). Прийоми диригування в поліфонічних фактурах. Диригування творів крупних форм: концерти, кантати, оперні сцени. Набуття навичок в роботі з навчальним хором.

Тема 6. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.

Виконання напам'ять партитури творів а caprella, що вивчаються в даному семестрі. Спів партій творів а caprella по нотах (сольфеджування та зі словами). Робота з камертоном. Колоквіум передбачає аналіз творчості композиторів, твори яких вивчаються, а також засвоєння тематичного матеріалу, передбаченого програмою.

Орієнтовні приклади програм:

- І. Лабинський „Молитву пролию ко Господу”
- М. Глінка, сл. Н.Кукольника „Попутная песня”
- Б.Сметана хор „Как же нам не веселиться” з опери „Продана наречена”
- В.Матюк „Достойно есть”
- Й.Гайдн ”Osanna in exelsis” з месси Н-moll
- М. Лисенко, хор „Ой надіну черевики” з опери „Чорноморці”
- Дж. Верді хор „Кто там с победой к славе” з опери „Аїда”
- Й. Бах “Прелюдія” до мажор - Ш. Гуно “Ave Maria”
- Дж.Верді хор „Тихо, тихо” з опери „Ріголетто”
- А.Кушніренко „Виглядала мати сина”
- Л.Керубіні „Реквієм” 1 ч.
- Дж. Сарті хор. конц. „Радуйтеся, людие”
- В.А.Моцарт „Ave vegum sorpus”
- К.Стеценко, сл. О.Коваленка „Прометей”

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Інд. заняття	Консультації	Сам. роб.
1	2	3	4	5

1 семестр				
Змістовий модуль І. Технічні засоби диригування.				
Тема 1. Тактування	4	2	-	2
Тема 2. Основні диригентські прийоми.	4	2	-	2

Тема 3. Диригування хорових творів a cappella.	13	7	1	5
Тема 4. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	13	7	1	5
Разом за змістовим модулем 1	34	18	2	14
Змістовий модуль II. Набуття практичних навичок хорового диригування.				
Тема 5. Диригування хорових творів з супроводом.	13	5	1	7
Тема 6. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	13	5	1	7
Разом за змістовим модулем 2	26	10	2	14
Усього годин	60	28	4	28
2 семестр				
Змістовий модуль I. Технічні засоби диригування.				
Тема 3. Диригування хорових творів a cappella.	11	5	1	5
Тема 4. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	11	5	1	5
Разом за змістовим модулем 1	22	10	2	10
Змістовий модуль II. Набуття практичних навичок хорового диригування.				
Тема 5. Диригування хорових творів з супроводом.	11	6	1	4
Тема 6. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	12	6	1	5
Разом за змістовим модулем 2	23	12	2	9
Усього годин	45	22	4	19
3 семестр				
Змістовий модуль I. Технічні засоби диригування.				
Тема 3. Диригування хорових творів a cappella.	15	5	1	9
Тема 4. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	15	5	1	9
Разом за змістовим модулем 1	30	10	2	18
Змістовий модуль II. Набуття практичних навичок хорового диригування.				
Тема 5. Диригування хорових творів з супроводом.	15	6	1	8
Тема 6. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	15	6	1	8
Разом за змістовим модулем 2	30	12	2	16
Усього годин	60	22	4	34
4 семестр				

Змістовий модуль I. Технічні засоби диригування.				
Тема 3. Диригування хорових творів а саррелла.	18	5	-	13
Тема 4. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	19	5	1	13
Разом за змістовим модулем 1	37	10	1	26
Змістовий модуль II. Набуття практичних навичок хорового диригування.				
Тема 5. Диригування хорових творів з супроводом.	19	5	-	14
Тема 6. Робота з хоровою партитурою та колоквіум.	19	5	1	13
Разом за змістовим модулем 2	38	10	1	27
Усього годин	75	20	2	53

5. Теми індивідуальних занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Тактування. Техніка диригування, її значення для диригента. Основна постановка диригента (постановка корпусу, голови, рук). Основні принципи і характеристика диригентських рухів (економність, точність, ритмічність, чіткість і т.п. Масштаб диригентських рухів при середніх динамічних та темпових показниках. Направлення долей в основних схемах тактування. Навики роботи з камертоном.	1 сем.- 2
2.	Тема 2. Основні диригентські прийоми. Засвоєння прийомів вступу і зняття (три моменти вступу - увага, дихання, замах; прийом зняття – підготовка і безпосередньо саме зняття). Диригування основних схем тактування у помірних та швидких темпах при звуковеденні legato, non legato, staccato в різних динамічних відтінках. Вступ на різні долі такту. Показ вступу в повільному темпі (дроблений вступ). Диригування простих розмірів у різних штрихах і темпах, диференціація рук.	1 сем.- 2
3.	Тема 3. Диригування хорових творів а саррелла. Диригування творів нескладної фактури у гармонічному викладі; найпростіші види поліфонії. Диригування в перемінних розмірах. Диригування в розмірі 5/4 у швидкому та помірному темпах. Диригування в розмірі 3/4 , 3/8 у швидкому темпі (на “раз”). Довготривале прискорення. Довготривале creshcendo, diminuendo. Особливості диригування поліфонічних творів. Самостійна роль лівої руки в показі нюансів, витриманих звуків, вступів різних голосів. Вступ на різні долі такту. Показ вступу в повільному темпі (дроблений вступ).	1 сем.- 7 2 сем.- 5 3 сем.- 5 4 сем.- 5

4	Тема 4. Робота з хоровою партитурою та колоквіум. Виконання на фортепіано з нотного тексту партитури творів а cappella, що вивчаються в даному семестрі. Спів партій творів а cappella по нотах (сольфеджування та зі словами). Навики роботи з камертоном. Колоквіум передбачає аналіз творчості композиторів, твори яких вивчаються, а також вивчення 20 тем хорових творів М.Леонтовича.	1 сем.- 7 2 сем.- 5 3 сем.- 5 4 сем.- 5
5	Тема 5. Диригування хорових творів з супроводом. Диригування творів зі складними ритмічними особливостями. Диригування творів в розмірах 6_8 , 6_4 за шестидольною та дводольною схемами. Показ зміни темпів (meno mosso, più mosso) прийоми виконання різних видів фермат. Диригування в складних непарних розмірах, розмірі 3_2 , у різних темпових і динамічних показниках. Подрібнення основної метричної долі в повільних темпах. Диригування в дуже швидких темпах (presto, vivo). Прийоми диригування в поліфонічних фактурах. Твори крупних форм: концерти, кантати, оперні сцени. Набуття навичок в роботі з навчальним хором.	1 сем.- 5 2 сем.- 6 3 сем.- 6 4 сем.- 5
6	Тема 6. Робота з хоровою партитурою та колоквіум. Виконання напам'ять партитури творів а cappella, що вивчаються в даному семестрі. Спів партій творів а cappella по нотах (сольфеджування та зі словами). Робота з камертоном. Колоквіум передбачає аналіз творчості композиторів, твори яких вивчаються, а також засвоєння тематичного матеріалу, передбаченого програмою.	1 сем.- 5 2 сем.- 6 3 сем.- 6 4 сем.- 5
	Разом	92

6. Самостійна робота

Таблиця 4

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Тактування.	1 сем.- 2
2	Тема 2. Основні диригентські прийоми.	1 сем.- 2
3	Тема 3. Диригування хорових творів а cappella. Інструктивно-технічний матеріал.	1 сем.- 5 2 сем.- 5 3 сем.- 9 4 сем.- 13
4	Тема 4. Робота з хоровою партитурою та колоквіум. Робота з камертоном. Тональності до 3-х знаків.	1 сем.- 5 2 сем.- 5 3 сем.- 9 4 сем.- 13

5	Тема 5. Диригування хорових творів з супроводом. Інструктивно-технічний матеріал.	1 сем.- 7 2 сем.- 4 3 сем.- 8 4 сем.- 14
6	Тема 6. Робота з хоровою партитурою та колоквіум. Робота з камертоном. Тональності до 7 знаків.	1 сем.- 7 2 сем.- 5 3 сем.- 8 4 сем.- 13
7	Разом	134

7. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення курсу “Хорове диригування” студент повинен ознайомитись з обробками укр. нар. пісень М. Леонтовича. У кожному семестрі вивчається 20 тем пісень.

Методи навчання:

інформаційно-рецептивний; ілюстративний; репродуктивний; продуктивний; практичний.

Методи та засоби діагностики успішності навчання: усне опитування, самостійні роботи, контрольні роботи.

Навчальна дисципліна “Хорове диригування” оцінюється за модульно-рейтинговою системою, яка складається з 2 модулів у семестрі.

Поточний контроль здійснюється під час проведення індивідуальних занять і має за мету перевірку рівня практичної підготовленості студента. Поточний контроль реалізується у формі опитування, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить **40 балів**.

Підсумковий модульний контроль здійснюється у формі виконання студентом модульних контрольних робіт: диригування чотирьох різнохарактерних творів (по 2 в кожній МКР, один з яких з супроводом). Виконання на фортепіано партитури твору а саррелла, що вивчається в даному семестрі, спів партій по нотах (сольфеджування та зі словами). Усна анотація до хорових творів, які вивчаються у даному семестрі (відомості про авторів, музично-теоретичний, вокально-інтонаційний та художньо-виконавський аналіз творів). Володіння камертоном. Колоквіум.

Максимальний бал, отриманий за МКР становить **60 балів**.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 5

Поточний контроль (мах = 40 балів)				Модульний контроль (мах = 60 балів)				Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 2				
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		МКР 1	МКР 2	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6			
5	5	5	5	10	10	30	30	

Критерії оцінювання 1, 2, 3, 5 тем змістового модуля та МКР

5/10-9/30-27 балів – Високий рівень теоретичних знань, досконале володіння диригентською технікою, згідно вимог даного курсу. Аналіз акордів, форми, фактури, трактування темпу твору та його агогіки. Повне розкриття диригентом змісту і характеру твору.

4/8/26-22 бали - Володіння мануальною технікою на достатньому рівні. Недостатнє орієнтування у формі, фактурі, характері твору. Деякі неточності у жестах при розкритті характеру твору, фразування, динамічних відтінків, звуковедення.

3/7-6/21-18 балів - Значні зауваження щодо техніки диригування. Диригентські жести не відповідають характеру виконуваних творів. Суттєві неточності щодо чистоти інтонування. Недостатнє вміння користуватись технічними прийомами для розкриття характеру, форми твору, фразування, динамічних відтінків.

2/5-4/17-11 балів - Поверхневі уміння і навички щодо техніки диригування. Нечисте інтонування хорових партій творів. Невміння дати відповідь на запитання щодо характеру творів, аналізу форми, гармонії, фактури. Недостатньо вивчений музичний матеріал твору.

1/3-1/10-1 бал – Незадовільна техніка диригування. Незнання нотного тексту. Незнання форми, гармонії, фактури. Невміння володіти камертоном.

0/0 - Завдання не виконане.

Критерії оцінювання 4, 6 тем змістового модуля та МКР

5/10-9/30-27 балів - Бездоганна гра партитури на фортепіано. Високий рівень чистоти інтонування хорових партій. Досконале володіння камертоном. Досконале знання музично-теоретичного матеріалу, згідно вимог. Уміння аналізувати і узагальнювати теоретичні судження щодо особливостей художнього стилю композиторів, епох, жанрів. Знання музичної термінології.

4/8/26-22 бали - Недоостатній рівень виконання партитури на фортепіано та чистоти інтонування хорових партій. Достатнє володіння камертоном. Недостатнє вміння аналізувати і узагальнювати особливості художнього стилю композиторів, епох, жанрів. Неточності у визначенні музичної термінології.

3/7-6/21-18 балів - Виконання партитури на низькому рівні. Суттєві неточності щодо чистоти інтонування партій творів. Невміння володіти камертоном. Поверхневі знання з проблем хорового мистецтва. Неповні відповіді на запитання щодо музично-теоретичного, вокально-інтонаційного та виконавського матеріалу стосовно виконуваних творів, диригентсько-хорових понять, музичної термінології, згідно програми.

2/5-4/17-11 балів - Незнання партитури. Невміння володіти камертоном. Значні неточності щодо чистоти інтонування. відсутні навички аналізувати і узагальнювати події і явища, пов'язані з хоровим мистецтвом. Невміння сформулювати і висловити думку щодо творчого портрету та стилю композиторів, музично-теоретичного матеріалу, диригентсько-хорових понять, незнання музичної термінології.

1/3-1/10-1 бал - Незнання партитури. Невміння володіти камертоном. Незнання хорових партій твору. Відсутні теоретичні знання творчого портрету та стилю композиторів. Не дані відповіді на запитання стосовно аналізу хорових партитур. Виявлення індивідуальності, пасивності, безініціативності.

0/0 - Завдання не виконане.

В результаті сумування балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового контролю, студент отримує оцінку

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Таблиця 5

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

9. Список джерел

1. Колесса Н.Ф. Основы техники дирижирования. – Музична Україна, 1981.
2. Дмитревський М. Хорознавство і керування хором. К., Держ.видав., 1961.
3. Чесноков П.Г. Хор и управление им. – М.: ГМИ, 1961.
4. Андреева Л.Методика викладання хорового диригування. М., Музика, 1969.
5. Мусин И. Техника дирижирования. - Ленинград: Музыка, 1967.
6. Канерштейн М. Питання диригування. М., Музика, 1972.
7. Равінов О. Методика хорового співу в школі. К., Музична Україна, 1971.
8. Разумний І. Посібник з диригування. К., Музична Україна, 1968.
- 9.Остроменський В. Сприйняття музики як педагогічна проблема.К., Музична Україна, 1975.
- 10.Остроменський В. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів.- „Музична Україна”, Київ, 1969.
- 11.Методика аналізу хорових творів. Прикарпатський університет. Івано-франківськ, 1992.
12. Коломоєць О. М. Хорознавство / навч. Посібник для студ. Внз., М-во освіти і науки України.- К., Либідь,2001.- 166с.
13. Хрестоматия по чтению хоровых партитур с сопровождением. Вып.2 Для хора сопровождении ф-но / Сост. Л. Андреева, В. Попов – М.: Музыка, 1972 – 394 с.
14. Очеретовская Н.Л. Содержание и форма в музыке. Учеб. пособие / Н.Л. Очеретовская – К.: Музична Україна, 1984 – 152с.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ТВОРІВ
Твори а cappella

1. М.Леонтович, сл. В.Сосюри. „Льодолом”.
2. Д.Бортнянський „Достойно есть”.
3. А.Лотті „Miserere”.
4. обр. В.Суржі „Чом, чом, чом, земле моя”.
5. С.Тенєєв, сл. А.Фета „Серенада”.
6. Я.Степовий, сл. Т.Шевченка „Садок вишневий”.
7. І. Лабинський „Молитву пролию ко Господу”
8. М.Леонтович „Літні тони”
9. А.Ведель „Блажен муж”
- 10.М.Речкунов, сл. А.Фета „Осінь”
- 11.М.Пархаладзе „Озеро”
- 12.В.Тиможинський, сл. Лесі Українки „Моя одинокая зірка”
- 13.М.Вербицький „Хваліте Господа з небес”
- 14.М.Леонтович „Ой сивая зозуленька”
- 15.О.Львов „Вечери Твоя тайныя”
- 16.П. Чайковський сл. А.Плещеева „Осінь”
- 17.М.Леонтович „Ой зійшла зоря”
- 18.К.Проснак „Море”
19. В.І. Іконник, сл. Т.Г. Шевченка „Сонце заходить”
- 20.Обр. О. Некрасова „Весна наша з квітками”

Твори з супроводом

1. С.Гулак-Артемівський арія Андрія з хором з опери „Запорожець за Дунаєм”
2. О.Олександров, сл. О.Количева „Поема про Україну”
3. Ф.Шуберт хор з месси G-Dur “Kyrie”.
4. А. Вівальді „Gloria” І частита.
5. Й.Гайдн „O Sanna in exelsis” з месси G-Dur
6. М.Глінк, сл. М.Кукольника „Попутна пісня”
7. Б.Сметана хор „Как же нам не веселиться” з опери „Продана наречена”
8. Л.Ревуцький, сл. Т.Шевченка „Ой чого ти почорніло”
9. Г.Гладкий, обр. Л.Ревуцького „Заповіт”
- 10.К.Данькевич, хор „Чорний крук” з опери „Богдан Хмельницький”
- 11.Д.Бортнянський „Славим тебя, весна”
- 12.О.Козловський „Реквієм” І частина.
- 13.К.Каччіні „Ave Maria”
- 14.М. Веринівський „Ой гоп, там так”
- 15.С. Рахманінов фінал з опери „Алеко”
- 16.П.Чесноков „Яблоня”
- 17.М. Лисенко, хор „Ой надіну черевики” з опери „Чорноморці”
- 18.В. Моцарт Реквієм, ч.№2 „Dies irae”
- 19.Л.Ревуцький, кантата „Хустина”